

МІЖНАРОДНІ ЗВ'ЯЗКИ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ: ОСОБЛИВОСТІ ВХОДЖЕННЯ В СВІТОВУ СИСТЕМУ ВИЩОЇ АГРАРНОЇ ОСВІТИ

Проаналізовано міжнародні зв'язки НУБіП та з'ясовано особливості його входження в світову систему вищої аграрної освіти.

Ключові слова: академічна мобільність, вища аграрна освіта, інтеграція, консорціум, міжнародні зв'язки, міжнародні проекти, партнерство.

Постановка проблеми. В умовах реформування системи вищої освіти і реалізації Болонських домовленостей, важливою компонентою розвитку і життєдіяльності сучасних українських університетів є міжнародне співробітництво. Успішна співпраця з закордонними вищими школами активізує процеси реформування і модернізації вищої освіти в Україні, підвищує якість освітніх послуг та сприяє інтеграції освітньої системи України в європейський і світовий освітній простір. Міжнародне партнерство в сфері вищої аграрної освіти переконливо засвідчує про якісні зміни в сфері вищої освіти України та її конкурентоспроможність на міжнародному ринку освітніх послуг.

Аналіз останніх досліджень. Міжнародне співробітництво вищих навчальних закладів знайшло своє висвітлення у дослідженнях В.Андрущенка [2, с. 34–42; 14], І.Вакарчука [16], Н.Гайкалової [3, с. 12–15], В.Журавського [5], М.Згуровського [5; 6], О.Іванова [7, с. 82–86], І.Каленюк [8], О.Косенко [9, с. 81–86], В.Кременя [10; 11, с. 8–11], В.Лугового [13; 14] та інших вітчизняних науковців. Серед зарубіжних дослідників ці питання піднімають Ф.Андрушкевич [1], Л.Жулева [4, с. 51–55], Д.Мацкевич [4, с. 51–55] та інші.

Мета і завдання дослідження. Ставиться мета з'ясувати особливості міжнародного співробітництва НУБіП України та акцентувати увагу на важливості міжнародної складової сучасної вищої школи як фактора забезпечення суб'єктності вітчизняної системи вищої освіти на ринку міжнародних освітніх послуг.

Основна частина. Національний університет біоресурсів і природокористування України з моменту свого заснування велику увагу приділяє міжнародному співробітництву з закордонними вищими школами аграрного профілю. Розгортання міжнародного співробітництва припадає на 1950 рік. З того часу понад 3000 іноземних громадян з 89 країн світу здобули вищу освіту та отримали кваліфікацію магістра з різних галузей сільського, лісового, і рибного господарства та ветеринарної медицини в НУБіП України. Понад 500 осіб продовжили навчання в аспірантурі та докторантурі й отримали наукові ступені докторів і кандидатів наук. Значний внесок у справу міжнародного визнання системи освіти НУБіП України засвідчують 30 професорів університетів-партнерів, які отримали звання "Почесний доктор НУБіП України" і 51 – звання "Почесний професор НУБіП України" [15].

Міжнародна діяльність університету має свої особливості, які враховують сучасні вимоги до функціонування вищого навчального закладу згідно з Болонськими домовленостями, специфіку вишу та традиції, які напружувались упродовж всього його існування.

У 1998 році Національний аграрний університет (нинішній Національний університет біоресурсів і природокористування України) святкував 100-річний ювілей, що сприяло активізації міжнародної діяльності та посиленню

інтеграційних процесів вишу. До цієї важливої дати була приурочена міжнародна конференція "Глобалізація системи вищої аграрної освіти та науки: відповіді на потреби 21 століття". Конференція об'єднала делегатів із 40 країн світу та засвідчила визнання міжнародною спільнотою вагомих досягнень української вищої аграрної освіти. За ініціативи Університету штату Айова (США), НУБіП України та Університету ім. Гумбольдта (Німеччина) на цій конференції було створено Глобальний консорціум вищої сільськогосподарської освіти і досліджень (Global Consortium of Agricultural Universities).

Основним завданням Консорціуму є реформування світової системи вищої освіти і науки на базі новітніх досягнень фундаментальних і прикладних наук та інформаційних технологій, а також адаптація її до відповідних економічних, національних і релігійних особливостей регіонів. Кожні два роки, починаючи з 1999 р., в рамках Консорціуму проводяться міжнародні конференції. На сьогоднішній день проведено 7 Всесвітніх конференцій GCHERA.

Основними завданнями міжнародної конфедерації є: глобалізація навчальних планів і програм в університетах відповідних напрямів, організація розповсюдження передових знань університетами при підготовці та підвищенні висококваліфікованих кадрів, обмін студентами, досягненнями і досвідом вчених, інтеграція університетів з передовими дослідницькими та інноваційними структурами світу, обговорення найактуальніших проблем вищої освіти, сучасної науки і виробництва, проведення конференцій тощо. Міжнародна конференція розробляє пропозиції з таких глобальних проблем, як сталий розвиток сільськогосподарського виробництва і сільських територій, якість і безпека кормів і харчів, ремедіація екобезпечних екосистем і навколишнього середовища, здоров'я і харчування людей і тварин, відновлювальні джерела енергії, економічна стабільність екобезпечних систем харчування (органічна продукція) [15].

У нинішніх умовах НУБіП здійснює активне міжнародне співробітництво, що є вагомим ресурсом розвитку сучасного аграрного університету України. Пріоритети міжнародної діяльності спрямовані на досягнення стратегічних цілей НУБіП України. Для втілення цих завдань понад 1000 викладачів, студентів та науковців НУБіП України у 2010 році взяли участь у різноманітних міжнародних заходах. На базі НУБіП України було організовано та проведено 235 міжнародних заходів.

НУБіП України на сьогодні безпосередньо бере участь у більш ніж 50 проектах і програмах. Зокрема, спільний проект за програмою ТЕМПУС ЄС "Навчальний план за спеціальністю "Охорона навколишнього середовища" в аграрних університетах – ENAGRA"; Проект 6-ї Рамкової програми ЄС (FP6) "Зменшення впливу виробництва біопалива на продукцію харчування"; Проект 7-ї Рамкової програми ЄС

(FP7) "BIOCIRCLE" – формування кола співпраці розширення мережі BIONCP через національні контактні центри третіх країн; Проект 7-ї Рамкової програми ЄС (FP7) "Енергія біомаси для Європи"; Проект "Система диференційованого ведення господарства в лісових екосистемах Українських Карпат, Чеська Республіка – Україна"; Інноваційний дослідницький проект "Зниження ризиків катастрофічних пожеж в зоні відчуження" та багато інших [15].

НУБіП України співпрацює також з представництвами таких іноземних фірм, як "John Deere", "Pioneer" (США), "Валтра Валмет", "Leipurin" (Фінляндія), "M&P Fama" (Швейцарія), AGCO (Данія), "Альфа Лаваль Агрі в Україні" (Швеція) та рядом інших.

Окремі програми співпраці отримали спонсорську підтримку сімей української діаспори в США, зокрема С. Дво-яка, О. Воскобійника, Б. Лехмана, В. Головатого, М. Ячика.

Кожного року близько 300 викладачів та науковців НУБіП України беруть участь у міжнародних конференціях, симпозіумах, семінарах, воркшопах, деякі з них запрошуються вузами-партнерами для читання лекцій; здійснено культурно-виховні поїздки студентів і викладачів, зокрема до Бельгії, Німеччини, Польщі, США. Щорічно на базі університету проводиться біля 50 міжнародних конференцій, семінарів і воркшопів. Близько 100 студентів і аспірантів НУБіП України проходять навчання та стажування у провідних університетах США і країн Західної Європи.

НУБіП України постійно відвідують офіційні делегації з США, Канади, Німеччини, Франції, Данії, Нідерландів, Ірландії, Італії, Китаю, Великобританії, Ірану, Польщі, Литви, Швеції. Представники університетів-партнерів виступають з лекціями перед студентами НУБіП України.

Напрями міжнародного співробітництва та форми співпраці є надзвичайно різноманітними та змістовно вагомими. НУБіП бере участь в багатьох спільних міжнародних проектах за програмою TEMPUS. Зокрема, за програмою TEMPUS IV він є учасником проекту "Навчальний план за спеціальністю "Охорона навколишнього середовища" в аграрних університетах – ENAGRA" (2010–2013). **За програмою TEMPUS III університет брав участь у проектах:** "Впровадження фундаментальних та новітніх наукових методик в магістерських та аспірантських навчальних планах аграрного напрямку – IMBASMA" (2007–2009), "Навчальні курси в Україні за Болонським процесом – UKRABOL" (2007–2008), "Розвиток системи забезпечення якості в українських університетах – DASAU" (2005–2006), "Підвищення кваліфікації керівників сільськогосподарських підприємств" (2004–2006). **За програмою TEMPUS I-II НУБіП брав участь у таких проектах:** "TEMPUS TACIS – "Якість продуктів харчування: від ґрунту до споживача" (1999–2002), "TACIS – Project FD UK 9401 – Agriculture and Food Sector: Policy Formulation and Advisory Service" (1995–1996) [15].

Університет активно співпрацює з ФАО ООН (Продовольча сільськогосподарська організація ООН). Співробітництво з ФАО ООН Національний університет біоресурсів і природокористування України розпочав ще до вступу України до ФАО ООН наприкінці 90-х років минулого століття. Зокрема, спільно з ФАО ООН було проведено кілька успішних конференцій з проблем інформаційного та консультативного забезпечення АПК. Із вступом до ФАО ООН 29 листопада 2003 року перед Україною відкрились нові можливості співпраці зі світовим співтовариством у питаннях формування стратегії

розвитку сільського і лісового господарства, рибництва, всього продовольчого комплексу, ветеринарної медицини, створення нормативів якості та безпеки продукції, а також її міжнародної сертифікації й стандартизації.

Широкі можливості в цьому плані відкривають Програми технічної допомоги ФАО ООН (TCP Projects), розроблені з метою реагування на невідкладні потреби країн-членів.

В рамках проекту AGORA – "Доступ до глобальних он-лайн досліджень сільського господарства у Східній Європі, на Кавказі та у Центральній Азії" НУБіП України має право безкоштовного доступу до Порталу електронних наукових публікацій провідних зарубіжних видавництв (1900 наукових журналів).

На сьогоднішній день НУБіП України є національним координатором охорони лісів від пожеж у Східній Європі. У березні 2013 року в університеті на базі навчального і наукового інституту лісового і садового паркового господарства відкрито Регіональний Східноєвропейський центр моніторингу пожеж (REFPMC), який координуватиме наукові дослідження у галузі природних пожеж і сприятиме інформаційному обміну у цій сфері. Відкриття центру моніторингу пожеж на базі НУБіП – це результат багаторічної співпраці науковців інституту з Глобальним центром моніторингу пожеж (GFMC), штаб-квартира якого знаходиться в Німеччині, та групою фахівців з лісових пожеж Європейської економічної комісії ООН/ФАО [12].

У НУБіП України реалізовано ряд проектів технічної допомоги ФАО ООН (TCP Projects): "Розбудова Української лабораторії якості й безпеки харчової і сільськогосподарської продукції", 2004–2007 рр.; "Формування стратегії та підвищення рівня обслуговування агро-інформаційної системи", 2006–2007 рр.; "AGORA – Доступ до глобальних он-лайн досліджень сільського господарства у Східній Європі, на Кавказі та у Центральній Азії", 2007–2008 рр. та інші.

Географія міжнародних зв'язків НУБіП надзвичайно широка, охоплює всі частини світу і нараховує сотні університетів. Лише у 2010 р. підписано та пролонговано 54 угоди про співпрацю [15].

Тісна співпраця пов'язує НУБіП з Двома університетами США (штатів Айова – 1996 р. і Луїзіана – 1998 р.), Університетом м. Гент (Бельгія, 2002 р.) і Університетом ім. Гумбольдта (Німеччина, 2002 р.), які визнали систему освіти НУБіП України як таку, що відповідає їх вимогам.

У період 2005–2008 рр. були підписані Меморандуми про можливість отримання подвійного диплому НУБіП України та Університетом Вагенінген (Нідерланди) в галузі науки про навколишнє середовище, біоекономіка, біотехнологія, Університетом ім. Гумбольдта за магістерською програмою управління процесами та менеджмент якості, Токійським аграрним університетом за програмою міжнародний біобізнес, університетом прикладних наук Вайснштефан (ФРН) за програмою MBA та університетом прикладних наук Ангальт (ФРН) за програмою MFA і MBA.

Щороку сотні студентів НУБіП України відвідують закордонні установи з метою навчання, стажування, навчально-виробничої практики, а також представляють навчальний заклад та країну в ряді міжнародних заходів (Німеччина, Польща, США, Швеція, Японія, Росія, Білорусь). Десятки студентів навчаються за магістерськими програмами з можливістю отримати подвійний диплом, а понад 100 іноземних громадян з 17 країн світу здобувають освіту в НУБіП та проходять різні програми стажування [15].

Висновки. Особливістю вишу в розвитку міжнародних зв'язків є його активна позиція в федерації аграрної освіти ООН, Глобальному консорціумі вищої сільськогосподарської освіти і досліджень, де університет виконує спільно з провідними університетами світу важливі наукові проекти і бере участь у значній кількості програм. Надзвичайно широкою є географія міжнародного співробітництва вишу, практично на всіх континентах світу є вищі навчальні заклади, з якими плідно співпрацює і забезпечує інтенсивну інтеграцію української вищої аграрної освіти у світовий освітній простір. Університети-партнери НУБіП мають високий рівень зацікавленості у співпраці, адже їх об'єднують специфіка підготовки кадрів, бажання досягнути вагомих результатів у наукових дослідженнях, активізації академічної мобільності суб'єктів вищої аграрної освіти та вдосконалення матеріально-технічної бази університетів.

Плідна співпраця з провідними університетами світу сприяє реформуванню системи освіти НУБіП України відповідно до ринкових відносин і адаптації її до вимог провідних університетів світу, забезпечує постійне вдосконалення якості вищої аграрної освіти вітчизняного вишу, а отже підвищує конкурентоспроможність української системи освіти на ринку освітніх послуг.

Список використаних джерел

1. Андрушкевич Ф. Компаративний аналіз особливостей освітніх інновацій у системах освіти України й Польщі / Фабіян Андрушкевич // Вища освіта України. – 2011. – № 4. – С. 83–87; Його ж. Досвід українсько-польської співпраці в сфері академічної освіти / Фабіян Андрушкевич // Вища освіта України. – 2011. – № 2. – С. 53–58; Його ж. Основні напрями та форми українсько-польської академічної співпраці / Фабіян Андрушкевич // Вища освіта України. Теоретичний та науково-методичний часопис. – 2011. – № 1 (40). – С. 108–113; Його ж. Польський "освітній прорив" та його значення для українських освітніх інновацій / Фабіян Андрушкевич // Вища освіта України. – 2010. – № 4. – С. 103–108; Його ж. Головні аспекти впливу глобалізації на розвиток освітніх процесів / Фабіян Андрушкевич // Вища освіта України. – 2010. – № 3. – С. 64–69.
2. Андрущенко В., Молодиченко В. Академічна мобільність: проблема реалізації в Україні і в світі / В. Андрущенко, В. Молодиченко // Вища освіта України. – 2010. – № 1. – С. 34–42.
3. Гайкалова Н. Правове регулювання європейського освітнього простору / Наталія Гайкалова // Освіта на Луганщині. – 2011. – № 1 (34). – С. 12–15.
4. Жулева Л.Д., Мацкевич Д.А. Некоторые вопросы интеграции вузов в мировое образовательное пространство / Л.Д. Жулева, Д.А. Мацкевич // Вища освіта України № 1 (додаток 1) – 2012 р. – Тематичний випуск "Інтеграція вищої школи України до європейського та світового освітнього простору". – К., 2012. – С. 51–55.

5. Журавський В. С., Згуровський М. З. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти / В.С. Журавський, М.З. Згуровський. – К.: ІВЦ "Видавництво "Політехніка", 2003. – 200 с.

6. Згуровський М. Болонський процес: головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України / М. Згуровський. – К.: НТУУ "КПІ", 2006. – 544 с.

7. Іванов О. Досвід та перспективи співпраці Київського національного університету імені Тараса Шевченка з центральноєвропейськими університетами / Олександр Іванов // Австрія й Україна у контексті європейської інтеграції й співробітництва. Збірник наукових праць. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2005. – С. 82–86.

8. Каленюк І. С. Інтеграція вищої освіти України в європейський та світовий освітній простір: економічний вимір: монографія / І. С. Каленюк, О. І. Гонти, М. П. Вербовий, Н. І. Холяк; За заг. ред. д. е. н., проф. Каленюк І. С. – Чернівці: РВК "Деснянська правда", 2011. – 165 с.

9. Косенко О. Європейський Союз та Україна: спільне і відмінне у вищій освіті / О. Косенко // Вища освіта України. – 2012. – № 1. – С. 81–86.

10. Кремень В. Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації (Факти, роздуми, перспективи) / В.Г. Кремень – К.: Грамота, 2003. – 216 с.

11. Кремень В. Освіта в структурі цивілізаційних змін / Василь Кремень // Вища освіта України. – 2011. – № 1. – С. 8–11.

12. Лакида П. НУБіП України – національний координатор охорони лісів від пожеж в Східній Європі / П. Лакида // Університетський кур'єр. – 2013. – № 3 (1947). – 27 березня.

13. Луговий В.І. Національна рамка кваліфікацій як інструмент інтеграції до європейського простору вищої освіти / В.І. Луговий, О.М. Слюсаренко, Ж.В. Таланова // Інтеграція вищої школи України до європейського та світового освітнього простору. – К.: "Вища освіта України", 2012. – С. 6–12.

14. Модернізація вищої освіти в Україні і світі: десять років наукового пошуку: колектив. моногр. / АПН України; Ін-т вищої освіти України; за заг. ред. В.П. Андрущенко, В.І. Лугового, М.Ф. Степка. – Х.: Вид-во НУА, 2009. – 504 с.

15. Національний університет біоресурсів і природокористування України. Детальніше: Міжнародна діяльність. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nubip.edu.ua/node/13>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 20.11.2013.

16. Нова динаміка вищої освіти і досліджень для соціальних змін та розвитку: Болонський процес 2020 – Європейський простір вищої освіти у новому десятиріччі / М-во освіти і науки України, Фонд "Європа XXI", упоряд.: Т.Ф. Фініков, [та ін.]; за ред. І.О. Вакарчука. – К.: "Агенство "Україна", 2009. – 64 с.

Надійшла до редколегії 03.09.14

Т. Антонюк, канд. ист. наук, докторант

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

МЕЖДУНАРОДНЫЕ СВЯЗИ НАЦИОНАЛЬНОГО УНИВЕРСИТЕТА БИОРЕСУРСОВ И ПРИРОДОИСПОЛЬЗОВАНИЯ: ОСОБЕННОСТИ ВХОЖДЕНИЯ В МИРОВУЮ СИСТЕМУ ВЫСШЕГО АГРАРНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Проанализированы международные связи НУБіП и выяснены особенности его вхождения в мировую систему высшего аграрного образования.

Ключевые слова: академическая мобильность, высшее аграрное образование, интеграция, консорциум, международные связи, международные проекты, партнерство, сотрудничество.

T. Antonyuk, Candidate of historical sciences, doctorant

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

INTERNATIONAL COMMUNICATIONS OF NATIONAL UNIVERSITY OF BIORESOURCES AND ECOSYSTEM EXPLOITATION : FEATURES OF ENTERING INTO GLOBAL SYSTEM OF HIGHER AGRARIAN EDUCATION

The international connections of the BEENU were analysed and the features of its entering into the world system of higher agrarian education were found out.

Keywords: academic mobility, higher agrarian education, integration, consortium, international connections, international projects, partnership.